

8TH
INTERNATIONAL CONFERENCE ON
CULTURE AND CIVILIZATION

AUGUST 21-22, 2020
TRABZON ~ TURKEY

ABSTRACTS & PROCEEDINGS

EDITORS

Assist. Prof. Dr. İlkgül KAYA ZENBİLCİ - Nurlan AKHMETOV

ISBN 978-625-7898-22-5

**8th INTERNATIONAL CONFERENCE ON
CULTURE AND CIVILIZATION**

**August 21-22, 2020
Trabzon, TURKEY**

**CONGRESS
PROCEEDING BOOK**

Edited by

**Assist. Prof. Dr. İlkgül KAYA ZENBİLCİ
Nurlan AKHMETOV**

All rights belong to 8th International Conference on Culture
and Civilization

All rights of this book belong to FARABI Publishing House
Authors are responsible both ethically and juridically

FARABI

Publications - 2020©

www.europenjournal.com

ISBN 978-625-7898-22-5

FARABI PUBLISHING HOUSE

CONGRESS ID

TITLE OF CONGRESS

8th INTERNATIONAL CONFERENCE ON CULTURE
AND CIVILIZATION

DATE - PLACE

August 21-22, 2020
Trabzon, TURKEY

ORGANIZING COMMITTEE

Assoc. Prof. Mine GÖZÜBÜYÜK TAMER
Assoc. Prof. Kamala Tahsin KARIMOVA
Dr. Huseyin ERIS
Assist. Prof. Muntazir MEHDI
Sonali MALHOTRA
Assist. Prof. Dr. İlkül KAYA ZENBİLCİ
Lect. Feray KABALCIOGLU BUCAK Dr.
Ahmad S. FAKHEER

COORDINATOR

Nurlan AKHMETOV

LANGUAGES

Turkish, Russian, Arabic, English, Kazakh

SCIENTIFIC COMMITTEE

- Prof. Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA -
Orleu National Development Institute
- Dr. George RUDIC - *Montreal Pedagogy
University*
- Prof. Dr. Hacer HUSEYONA - *Azerbaijan
Pedagogy University*
- Prof. Dr. Mustafa TALAS - *Ömer
Halisdemir University*
- Prof. Dr. Nadejda KHAN - *Karaganda
State University*
- Prof. Dr. Necati DEMİR - *Gazi University*
- Prof. Dr. Kıvanç İNELMEN - *Bogazici
University*
- Dr Halil AKMEŞE - *Necmettin Erbakan
University*
- Dr. Cavit POLAT - *Iğdir University*
- Dr. Mariam S. OLSSON - *Labanise
University*
- Dr. Nikki M. COZOŁOWSKI - *John
Hopkins University*
- Dr. Wakako SADAHIRO - *Sapparo City
University*
- Dr. WU Yicheng - *Minzu University*
- Dr. Mehmet ULUCAN - *Fırat Üniversitesi*
- Dr. Ayşenur ERDİL - *İstanbul Medeniyet
Üniversitesi*
- Doç. Dr. F. Gül KOÇSOY - *Fırat
Üniversitesi*
- Prof. Dr. CENGİZ ANIK - *Marmara
Üniversitesi*
- Doç. Dr. Ahmet ÇOBAN - *Dicle
Üniversitesi*
- Doç. Dr. İryna Dryga - *Milli Bilimler
Akademisi*
- Doç. Dr. Naile Rengin OYMAN -
Süleyman Demirel Üniversitesi
- Dr. Halilov Taleh Ferman Oglu - *Nahçıvan
Devlet Üniversitesi*
- Dr. Fatma Ecem CEYLAN - *Nevşehir Hacı
Bektaş Veli Üniversitesi*
- Dr. Güller ŞAHİN - *Kütahya Sağlık
Bilimleri Üniversitesi*
- Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK - *Gaziantep
Üniversitesi*
- Dr. Ekrem Mesut SU - *Ali Rıza ÖZDERİCİ
K.A.İ.H.L.*
- Dr. Hatice Evrim TÜTÜNSATAR - *Isparta
Uygulamalı Bilimler Üniversitesi*
- Dr. Kevser Sevgi Ünal ASLAN - *Korkut
Ata Üniversitesi*
- Prof. Dr. İsa ELİRİ - *Kırıkkale Üniversitesi*
- Doç. Dr. Mahmut DOĞAN - *Marmara
Üniversitesi*
- Doç. Dr. Rüstem Barış YEŞİLAY - *Ege
Üniversitesi*
- Dr. Arzu ALTUNTAŞ - *Akdeniz
Üniversitesi*
- Dr. Müjdan DENİZ - *İstanbul Üniversitesi*
- Dr. Seher ŞEYLAN - *Işık Üniversitesi*
- Dr. Semra Kılıç KARATAY - *Aksaray
Üniversitesi*
- Dr. A. Kadir ÇÜÇEN - *Uludağ
Üniversitesi*
- Dr. İlkgül KAYA ZENBİLCİ - *Bozok
Üniversitesi*

8th INTERNATIONAL CONFERENCE ON CULTURE AND CIVILIZATION

August 21-22, 2020

TRABZON, TURKEY

Conference venue:

Zorlu Grand Hotel – Trabzon, Turkey

CONFERENCE PROGRAM

Online (with Video Conference) Presentation

Participating Countries:

Turkey, Azerbaijan, India, Uganda, Cyprus

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Moderator - responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- ❖ Make sure your computer has a microphone and is working.
- ❖ You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.
- If you think there are any deficiencies / spelling mistakes in the program, please inform by e-mail until August 16, 2020 (17:00) at the latest.
- (All speakers required to be connected to the session 15 min before the session starts)
- Moderator is responsible for ensuring the smooth running of the presentation, managing the group discussion and dynamics.
- Before you login to Zoom please indicate your name_surname and HALL number, exp. Hall 1, Alpaslan BOZKURT

CONTENT

CONGRESS ID	I
SCIENTIFIC COMMITTEE	II
PHOTO GALERY	III
CONGRESS PROGRAM	IV
CONTENT	V

ABSTRACTS AND PROCEEDINGS

Author	Title	Pages
Dr. Sedanur DİNÇER ARSLAN	TRABZONLU EMİN HİLMÎ EFENDİ DİVANINDAKİ TARİH MANZUMELERİ HISTORICAL POEMS IN THE DIVAN OF EMİN HİLMÎ EFENDİ FROM TRABZON	1
Prof. Dr. Turgay UZUN	İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SÜRECİNDE TÜRK DIŞ POLİTİKASI VE İÇ SİYASAL HAREKETLERE ETKİLERİ (TÜRKÇÜ HAREKET OLAYI) TURKISH FOREIGN POLICY DURING THE SECOND WORLD WAR AND EFFECTS ON INTERNAL POLITICAL MOVEMENTS (CASE OF TURKIC MOVEMENT)	12
Doç. Dr. Hakan KUM Şeyma BOZKAYA	İSTİHDAM VE GÖÇ İLİŞKİSİ; AVUSTRALYA ÖRNEĞİ (1984-2018) EMPLOYMENT AND MIGRATION RELATIONSHIP; THE AUSTRALIAN CASE (1984-2018)	14
Dr. Sezai Kürşat ÖKTE	TÜRK KURTULUŞ SAVAŞININ BAŞLANGICINDA, DÜZENLİ ORDUYA GEÇİŞ ÇABALARININ İSTANBUL HÜKÜMETİNCE ENGELLENMESİ	23

Dr. Sezai Kürşat ÖKTE	LOZAN BARIŞ KONFERANSI GÖRÜŞMELERİNİN SONUÇSUZ KALMASI HALİNDE UYGULANMASI TASARLANAN “GİZLİ HAREKÂT PLANI”	28
Nikhil GANGWAR	DESERT LOCUSTS’ ATTACK: A GLOBAL THREAT	37
Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÇAĞLAK	İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE SOSYOPSİKOLOJİK GÖRÜNÜMLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME AN EVALUATION ON INTERNET ADDICTION AND SOCIO-PSYCHOLOGICAL ASPECTS	38
Dr. Öğr. Üyesi Uğur ÇAĞLAK	YENİ MEDYA VE GÖZETİM TOPLUMU NEW MEDIA AND SURVEILLANCE SOCIETY	40
Dr. Adem UZUN	LÜGAT-İ HALİMÎ’NİN İKİNCİ DEFTERİNDE BAZI EDEBİ SANAT VE KAVRAMLAR CERTAIN LITERARY TERMS AND CONCEPTS IN THE SECOND BOOK OF LUGAT-I HALİMÎ	42
Dr. Öğr. Üyesi Ramazan SONAT	BİR İTAATSİZ SUBAYIN ANADOLU YOLCULUĞU VE BİR SOSYO-PSİKOLOJİK DEĞERLENDİRME: ANADOLU İHTİLALİNE GİDEN SÜRECİN TAŞLARINI DÖŞEMEK A DISOBEDIENT OFFICER’S JOURNEY TO ANATOLIA AND A SOCIO-PSYCHOLOGICAL EVALUATION: LAYING THE STONES OF THE PROCESS LEADING TO THE ANATOLIAN REVOLUTION	44
Dr. Kemale ATAKİŞİYEVA	AZERBAYCAN AŞIK VE MUĞAM SANATI ETNİK KÜLTÜRÜN ANA BİLEŞEN OLARAK AZERBAIJAN ASHİK AND MUGAM ART ETHNIC CULTURE AS THE MAIN COMPONENT	46
Dr. Öğr. Üyesi YILMAZ ONUR ARİ	THE IMPACT OF REMITTANCES ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING	54

	COUNTRIES: EMPIRICAL EVIDENCE FROM TURKEY	
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif ŞEN Emel EKİNCİ	GÖÇÜN MUTFAK KÜLTÜRÜ ÜZERİNE ETKİSİ “KARS, KAZ GECESİ ÖRNEĞİ” IMPACT OF MIGRATION ON CULINARY CULTURE “KARS IN KOCAELI, GOOSE NIGHT EXAMPLE”	63
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif ŞEN	YÖRESEL TRABZON MUTFAĞINDA TATLILAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA A RESEARCH ON DESSERTS IN LOCAL TRABZON KITCHEN	65
SIMI JOSEPH	“EVERYTHING IS VOLUNTARY”: AN ASSESSMENT OF ROBERT NOZICK	67
Dr. Öğr. Üyesi Rıfat AKBAŞ	KLASİK ARAP EDEBİYATINDA ETİK BİR DEĞER OLARAK TEVÂZU KAVRAMI VE İÇERİĞİ CONSEPT AND CONTENT OF HUMILITY AS AN ETHICAL DIGNITY IN CLASSICAL ARABIC LITERATURE	68
Dr. Öğr. Üyesi Levent GÖRÜN	ERKEK VOLEYBOLUNDA YAŞANILAN SORUNLAR (1.ve 2. Lig Örneği) PROBLEMS EXPERIENCED IN MEN'S VOLLEYBALL (Sample Of 1. And 2. leage)	78
Doç. Dr. Elfana QASIMOVA Günay CAVADZADƏ Gülçöhrə SALEHZADƏ	THE INFLUENCE OF AZERBAICYAN ART TO DESING OF MODERN COLLECTIONS AZƏRBAYCAN İNCƏSƏNƏTİNİN MÜASİR KOLLEKSİYALARIN LAYİHƏLƏNDİRİLMƏSİNƏ TƏSİRİ	93
Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt YILMAZ	SOSYOLOJİK PERSPEKTİFTEN GÜNDELİK HAYAT EVERYDAY LIFE FROM SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE	99
Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt YILMAZ	GÜNDELİK HAYATIN GERÇEKLIĞİ VE HASTALIK-SAĞLIĞA İLİŞKİN GELENEKSEL BİLGİNİN KURULUMU	101

	REALITY OF EVERYDAY LIFE AND THE CONSTRUCTION OF TRADITIONAL KNOWLEDGE RELATED TO DISEASE-HEALTH	
Arş. Gör. Ebru ÇATALKAYA GÖK	TÜRK KÜLTÜR MİRASINA DOKUMA DESENLİ PEŞTAMAL ÖRNEĞİ LOINCLOTH WITH WEAVING PATTERN IN TURKISH CULTURAL HERITAGE	103
ROSEMARY KANOEL	INHERITANCE RIGHTS OF WIDOWS IN UGANDA: AN ANALYSIS OF THE LAW & PRACTICE	113
Dr. Hatice BUDAK	A CORNER STONE FROM THE NATURAL MORAL APPROACH OF HUMANISM TO IMMORALISM: DECAMERON HÜMANİZMİN DOĞAL AHLAK ANLAYIŞINDAN İMMORALİZME GİDEN YOLDA BİR KÖŞE TAŞI: DECAMERON	130
Dr. Öğr. Üyesi Nebahat KAYAER	TÜRK CEZA KANUNU'NDA DÜZENLENEN BAŞKASINA AİT BANKA VEYA KREDİ KARTI İLE YARAR SAĞLAMA SUÇU (TCK M. 245/1) THE CRIME OF BENEFITING BY SOMEONE ELSE'S BANK OR CREDIT CARD IN THE TURKISH PENAL CODE (TPC ART. 245/1)	132
Dr. Öğr. Üyesi Engin ARIKAN	TEDBİR İLKESİNİN ANLAMI THE MEANING OF PRECAUTIONARY PRINCIPLE	134
Prof. Dr. Asuman AKAY AHMED	KÜLTÜREL DEĞERLER BAĞLAMINDA “BEŞ ŞEHİR / BURSA'DA ZAMAN” “BURSA'DA ZAMAN” WITHIN THE CONTEXT OF CULTURAL VALUES	138
Dr. Öğr. Üyesi İlkgül KAYA ZENBİLCİ	WALTERS SANAT MÜZESİ'NDEN BİZANS DÖNEMİ'NE AİT ÜNİK BİR MERYEM 'DEKSİOKRATOUSA' İKONASI A UNIQUE BYZANTINE ICON OF THE VIRGIN 'DEXIOKRATOUSA' AT THE WALTERS ART	139

	MUSEUM	
ƏHƏDOVA GÜNEL TOFIQ qızı	MƏRKƏZİ ELMİ KİTABXANADA MÜHAFİZƏ OLUNAN ÖLKƏ ƏHƏMİYYƏTLİ MİLLİ İRS A NATIONAL HERITAGE OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN PROTECTED IN THE CENTRAL SCIENTIFIC LIBRARY	158
Dr. Öğr. Üyesi Enes KÖKEN	HABER VERME SORUMLULUĞUNA VE KÜLTÜR VARLIĞI TİCARETİNE AYKIRI HAREKET ETME SUÇU (KTVKK m. 67) THE CRIME OF ACTING AGAINST THE OBLIGATION TO NOTIFY AND THE TRADE OF CULTURAL HERITAGE (Art. 67 of Law on Cultural and Natural Heritage Protection)	171
Assist. Prof. Dr. Halit ALKAN	GENDER, CLASS, CULTURE AND RACE IN SALMAN RUSHDIE'S "MIDNIGHT'S CHILDREN"	174
Dr. Öğr. Üyesi Doğa Dinemis AMAN	20.YÜZYIL AVANGARD TASARIMDA ROMANTİKLERİN ETKİSİ: SÜRREALİZM, OTOMATİZM VE DOĞAÇLAMA INFLUENCE OF ROMANTICS IN 20TH CENTURY AVANT-GARDE DESIGN: SURREALISM, AUTOMATISM AND IMPROVISATION	175
Dr. Öğr. Üyesi Leylâ ALPTEKİN SARIOĞLU	ALİ ŞİR NEVÂÎ'NİN TÜRKÇE DİVANLARINDA HARF SİMGEÇİLİĞİ LETTER SYMBOLISM IN ALİ ŞİR NEVÂÎ'S TURKISH DIVANS	181
Dr. Öğr. Üyesi Burak KOCAOĞLU	OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜNDELİK HAYATTA KULLANILAN PARA BİRİMLERİ CURRENCY USED IN THE OTTOMAN STATE IN EVERYDAY LIFE	207
KAZIMI Parviz Firudun oğlu QURBANOV Azad Isa oğlu	AKILLI TEKSTİLLERİN İÇ MEKAN PARFIYANIN İLK XRİSTIAN KİLSƏSİ (VƏ YA ERMƏNİ QRIQORYAN KİLSƏSİNİN	209

	HƏQİQİ TARİXİ) FIRST CHRISTIAN CHURCH OF PARTHIA (OR THE TRUE HISTORY OF THE ARMENIAN GREGORIAN CHURCH)	
Sümeyye ERTÜRK Dr. Öğr. Üyesi Leyla KADERLİ	GÖREME, SAKLI KİLİSE, MANASTIR YEMEKHANELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ GOREME, SAKLI CHURCH, EVALUATION OF THE MONASTERY REFECTORIES	216
Dr. Öğr. Üyesi Bekir SARIKAYA	YAZMA ESERLERİN BESMELE, HAMDELE, SALVELE VE MUKADDİME BÖLÜMLERİNDEKİ CÜMLE YAPILARINA GENEL BAKIŞ VE CÜMLE ÇÖZÜMLEME ÖRNEKLERİ AN OVERVIEW OF SENTENCE STRUCTURES IN WRITTEN, BESMELE, HAMDELE, SALVELE AND MUKADDİME DEPARTMENTS AND EXAMPLES OF SENTENCE ANALYSIS	219
Dr. Öğr. Üyesi Azat TOKTONALİEV	İSLAM TASAVVUFUNDA İDEOLOJİK EKOLLER IDEOLOGICAL SCHOOLS OF ISLAMIC SUFISM	235
Doç. Dr. Hatice DOĞAN SÜDAŞ	PAZARLAMA ALANINDA MINDFULNESS ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ INVESTIGATION OF THE MINDFULNESS IN MARKETING FIELD	242
Öğr. Gör. Ayşenur DAĞ GÜRÇAN	TARİHSEL SÜREKLİLİK BAĞLAMINDA, ÇUMRA KIRSAL KONUTLARI İLE ÇATALHÖYÜK EVLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI COMPARISON OF ÇUMRA RURAL HOUSES AND ÇATALHÖYÜK HOUSES IN THE CONTEXT OF HISTORICAL CONTINUITY	243
Dr. Öğr. Gör. Pelin YOLCU Prof. Dr. Sedat ŞİMŞEK	GÖLGELER VE SURETLER FİLMİ ÖZELİNDE TÜRK SİNEMASINDA KULLANILAN KÜLTÜREL GÖSTERGELER	259

	CULTURAL INDICATORS USED IN TURKISH CINEMA IN SHADOWS AND FACES FILM	
Doç. Dr. Hakan KUM Öğr. Gör. Mert Anıl ATAMER	TURİZM VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİ: SEÇİLMİŞ GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER ÜZERİNE TAR MODELİ İLE BİR ANALİZ: (1998-2014)	268
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Zeki DEMİR Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kemal YILMAZ	HAVACILIK SEKTÖRÜNDE İNSAN KAYNAĞI EĞİTİMİNİN VE E-LEARNING UYGULAMALARININ ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF HUMAN RESOURCE TRAINING AND E-LEARNING APPLICATIONS IN AVIATION SECTOR	269
Doç. Dr. Hakan KUM Baki ÖZSOLAK	ALTERNATİF ENERJİ KULLANIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER: PIİGS ÜLKELERİ (2001-2018)	272
Nihal DERİN COŞKUN Âdem YÜCEL Ayşegül SEZER Emine MESTA	GRAFİK TASARIMIN KÜLTÜREL ÖĞELERİN MODERNİZASYONUNDAKİ ÖNEMİ THE IMPORTANCE OF GRAPHIC DESIGN IN MODERNISATION OF CULTURAL ITEMS	273
Dr. Öğr. Üyesi Naseraddin ALIZADEH	İRAN MİLLİYETÇİLİĞİNİN UYGARLAŞTIRMA MİSYONU ÜZERİNE ON THE CIVILIZING MISSION OF THE IRANIAN NATIONALISM	276
Dr. Öğr. Üyesi Mutlu YORULDU	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN VERGİ ALGILARININ CİNSİYET ÖLÇÜTÜ AÇISINDAN ANALİZİ: DEMİRCİ MYO AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME	267
Dr. Öğr. Üyesi M. Murat YURTSEVER	VEFEYÂTNAMELERİN TARİHİ - BİYOĞRAFİK DEĞERİ VE BURSA VEFİYÂTNAMELERİ THE HISTORICAL-BIOGRAPHICAL VALUE OF VAFAYATNAMES (OBITUARY DESCRIPTIONS)	278

	AND BURSA VAFAYATNAMES	
Dr. Öğr. Üyesi Sevda EMLAK	CHESTER BEATTY KÜTÜPHANESİ'NDEKİ MEHMET SAİD BERBERZADE'NİN HÜSN-İ HAT ALBÜMÜNÜN KOLTUK TEZHİPLERİNİN İNCELENMESİ INVESTIGATION OF THE KOLTUK ILLUMINATION IN THE HÜSN-İ HAT ALBUM BY MEHMET SAİD BERBERZADE IN CHESTER BEATTY LIBRARY	284
Memmedova Aygün Musa kızı	AĞDAM DEFİNESİNDE BULUNMUŞ TRABZON ASPRI ÖNEMLİ NUMİSMATİK TAPINTIDIR ВАЖНАЯ НУМИЗМАТИЧЕСКАЯ НАХОДКА - АСПР ТРАБЗОНА, НАЙДЕННЫЙ В АГДАМЕ IMPORTANT NUMISMATIC FIND – TRABZON ASPERO, FOUNDED IN AGDAM	305

TARİHSEL SÜREKLİLİK BAĞLAMINDA, ÇUMRA KIRSAL KONUTLARI İLE ÇATALHÖYÜK EVLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**COMPARISON OF ÇUMRA RURAL HOUSES AND ÇATALHÖYÜK HOUSES IN THE CONTEXT OF HISTORICAL CONTINUITY****Öğr. Gör. Ayşenur DAĞ GÜRÇAN**

KTO Karatay Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi,

Mimarlık Bölümü, Karatay, Konya.

ORCID : 0000-0002-4713-9734**ÖZET**

Anadolu tarih boyunca farklı kültür ve uygarlıklara yurt olmuştur. Kültürler arası etkileşim içinde somut ve soyut kültür unsurları asırlar boyunca aktırılarak ve koşullara karşı değişime uğrayarak bugüne değin ulaşmıştır. Bu zengin birikime sahip bölgede bilinen en eski kent ya da kentin arketipi olduğu savunulan Neolitik dönem yerleşkesi Çatalhöyük sadece Anadolu için değil Dünya tarihi açısından da çok önemli bulgular sunmaktadır.

Bu çalışma Anadolu'daki tarihsel katmanlara ait konutlar ile kırsal yerleşmelerde yer alan konut birimleri arasında bir benzerlik var mıdır? Sorusundan yola çıkılarak kurgulanmıştır. Çalışma alanı İç Anadolu Bölgesi Konya Ovası üzerinden gerçekleştirilip, Çumra yöresine ait ovalık kırsal konutların kökenine ilişkin ip uçlarına ulaşmayı, aynı coğrafyada farklı zaman dilimlerinde yaşamış kültürlerle -Çatalhöyük- ait konutlar arasında süreklilik ve etkileşim ilişkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Kültürlerin etkileşiminin varlığını tespit etmek adına mekansal anlamda, plan tipolojisi ve cephe karakteri gibi parametrelere başvurulmuştur. Konya Ovasında yer alan Neolitik dönem konutlarından: Çatalhöyük yerleşiminin farklı katmanlarına ait konut planları, rekonstrüksiyonları ve görsel verilere dayalı cephe oluşumu ile karakteristiği çıkarılmıştır. Bu höyüklerin yakınında bulunan köylerden özgün değerini koruyabilmiş konutlar tespit edilerek seçilmiştir. Bu örneklerin plan tipolojisi, mekân kurgusu, malzeme ve yapım tekniği ile cephe karakteri ele alınmıştır. Alan kapsamında incelenen konutlar yukarıda ele alınan parametreler bağlamında analojik açıdan değerlendirilmiştir. Bu çalışmada aynı coğrafyada yer alan Neolitik dönem konutu ile geleneksel yöntemlerle inşa edilmiş Anadolu kırsal konutunun farklı kültürlerin temsilcileri olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca çalışma kapsamında incelenen tarih öncesi döneme ait konutlar, kazı sahasında şimdiye kadar ulaşılmış olan katmanlar ile sınırlandırılmıştır.

Çalışmanın ana hipotezi; aynı coğrafyada farklı zaman dilimlerinde yaşayan kültürler arasında mekansal süreklilikten söz edilebileceğidir. Alt hipotezlerden biri; Konya Ovası'nda yer alan kırsal konutların aynı bölgede kendinden önce yaşamış kültürlerle ait konutlar arasında mimari karakterlerin benzerlik gösterebileceği düşüncesidir. Diğer ise, devam etmekte olan Çumra ve çevresindeki arkeolojik kazı ve çalışmalara, geleneksel yöntemlerle inşa edilmiş yakın çevredeki kırsal konutların ipucu verebileceğidir. Sonuç olarak aynı bölgede var olan farklı dönem ve kültürlerle ait konutlar arasında tipolojik, kurgusal, malzemesel ve teknik yönden benzerliklere ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çatalhöyük, Çumra, Kırsal Konut, Kültürel Etkileşim, Neolitik Konut**ABSTRACT**

Anatolia has been home to different cultures and civilizations throughout history. In the interaction between cultures, tangible and intangible cultural elements by transferring through

centuries and changing to the conditions have reached today. Neolithic settlement Çatalhöyük that is claimed to be the oldest known city or city's archetype offers very important findings not only for Anatolia but also for world history.

This study "any similarity between prehistoric houses in Anatolia and houses in rural settlements?" it was built on the question. The study aims to reach the clues about the origin of rural houses of Çumra region, through the Central Anatolia Region Konya Plain and to determine the relationship between continuity and interaction between the cultures (Çatalhöyük) that lived in different time zones in the same geography. Parameters such as plan typology and façade character were used to determine the presence of interaction of cultures in a spatial sense. The building characteristics were identified through the housing plans, reconstructions, and visuals of the different historical layers of the Çatalhöyük settlement, which is one of the Neolithic period residences in the Konya Plain. The residences that could preserve their original value from the villages near these mounds were identified and selected. Plan typology, spatial fiction, material, construction technique, and facade character of these examples are discussed. The houses within the case study have been evaluated analogically in terms of the parameters discussed above. In this study, it is accepted that the Neolithic period dwellings and the Anatolian rural house built with traditional methods located in the same geography are representatives of different cultures. Also, the prehistoric residences examined within the scope of the study are limited to the layers reached so far at the excavation site.

The main hypothesis of the study; is that spatial continuity may exist between cultures living in different time zones in the same geography. One of the sub-hypotheses; It is the idea that the rural houses in the Konya Plain may have similar architectural characteristics among the houses belonging to cultures that lived before them in the same region. Another hypothesis is that rural houses built with traditional methods in near Çumra may give clues to the ongoing archaeological excavations and works in the region. As a result of the study, typological, fictional, material, and technical similarities were reached between the houses that different periods and cultures, located in the same region.

Keywords: Çatalhöyük, Çumra, Rural House, Cultural Interaction, Neolithic House

GİRİŞ

Anadolu'da yerleşik yaşam yaklaşık 10000 yıl kadar önce başlamış olmakla birlikte bu uzun soluklu zaman dilimi içerisinde yapı çeşitliliği bakımından bu coğrafyayı mimari bir laboratuvar olarak görmek mümkündür (Sey ve Önal, 1996). Anadolu'nun farklı iklimsel bölgelere sahip bir coğrafya olması, yapı çeşitliliği bakımından oldukça varıl olmasını sağlamıştır. Anadolu insanı, bölgelere ait iklimsel koşullara göre yaşadığı iç ve dış mekanı şekillendirmiştir (Sözen ve Eruzun, 1982).

Bu çeşitliliğe katkı sağlayan bölgesel tiplerden birisi de Orta Anadolu'nun bozkırlarında hafifçe yükselen kerpiç duvarlı, toprak damlı önü sundurmalı kırsal evleridir. Tarihsel geçmişine öykünen bu konutların arka planının Hititlere ve hatta Neolitik döneme kadar uzanmakta olduğu birçok araştırmacı tarafından söylenmektedir¹.

Arkeolojik kalıntılar ile geleneksel yöntemlerle inşa edilmiş günümüz kırsal mimarisinin akrabalığının sorgulanması, mimarlık araştırmalarında, arkeolojik verilerden faydalanılarak geliştirilen Neolitik dönemden günümüze değin süregelen tarihsel süreklilik vakasının da tekrar üzerinde düşünülmesi gerektiğini mümkün kılmıştır. Bu iki fenomen üzerinde tarihsel süreklilik bağlamında yorumlamalarda bulunmak, yöredeki geçmişin toplumsal, kültürel

¹ Bakınız: Erdim (1980), Nauman (1985), Kuban (1995), Erarslan, (2013, 2014, 2015 A, 2015 B).

ekonomik, vb. yapılanmalarının ayrıntılı bir biçimde irdelenmemesi durumunda önemli soru işaretleri meydana gelmektedir. (Eres, 2010). Bu noktada, etnoarkeolojik çalışmalar önem kazanmaktadır. Arkeolojik veri elde etmek adına günümüz geleneksel toplulukları ve onların kültürü, sanatı, mimarlığı, kült inanışları, folklorü, günlük yaşamı, mutfak kültürü, cinsiyet rolleri, toplumsal hiyerarşisi gibi kazanımları incelenmekte ve bu bağlamda yorumlanmaktadır. Günümüzde Çatalhöyük özelinden baktığımızda çeşitli yönlerden ele alınan etnoarkeolojik çalışmalara rastlamak mümkündür². Bu çalışmalar, tarihsel bir süreklilik bağlamı yaratma arayışında değil daha çok Çatalhöyük'teki gündelik yaşamı, aile arası ilişkileri, mimarlığın oluşumunu, insanların nasıl beslendiklerini anlamaya yöneliktir. Çalışmalar Çatalhöyük ve çevresindeki kırsal alanlar üzerinden yapıldığı³ gibi Dünya'nın farklı bölgelerindeki (Pueblo, Rajasthan ve Endonezya'nın West Sumba ve Tana Toraja toplulukları) yerli toplulukların gündelik yaşantısı, yapım tekniği ve kültürel unsurları üzerinden çıkarımlar yapan araştırmalardan⁴ da oluşmaktadır.

Araştırma bağlamı gereği Çatalhöyük ve çevresindeki kırsal yaşamı konu alan etnoarkeolojik çalışmalarda; etnobotanik alanındaki incelemelerde bölgede yenen bitki türlerinin Çatalhöyükte de kullanıldığı, evlerin iç mekanlarının sıvanması ve bu işlevi kadınların yapması, çatı örtü tekniğinin benzer niteliğe sahip olması ve bölgedeki bazı evlerde baş odada aşık olarak Çatalhöyük de olduğu gibi ardıcın kullanılması, evlerde duvarlarda kilimlerin asılı olması oturma alanlarında ise sıvanmış döşemenin üzeriene kilim serilmesi, mutfakta zemininde çamur esaslı kaplama gibi özellikler tespit edilmiştir (Matthews, 1998; Matthews, Hastorf and Ergenekon, 2000: 186-187).

Yukarıda sözü geçen araştırmalara katkı sağlamak adına -etnoarkeolojik bağlamda ele alınmasa da- bu çalışmada, Çumra yöresine ait ovalık kırsal konutlar ile aynı coğrafyada farklı zaman dilimlerinde yaşamış kültürlerle ait konutlar arasında süreklilik ve etkileşim ilişkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Kültürlerin etkileşiminin varlığını tespit etmek adına Çatalhöyük yerleşiminde bulunan farklı katmanlarına ait evler ile bu höyüğün yakınında yer alan köylerde özgün değerini koruyabilmiş konutlar incelenmiştir. Bu örneklerin plan tipolojisi, mekân kurgusu, malzeme ve yapım tekniği ile cephe karakteri ele alınmıştır. Alan kapsamında incelenen konutların yukarıda ele alınan parametreler bağlamında analogik açıdan bir değerlendirmesi yapılmıştır. Aynı zamanda bu araştırmada Çumra Ovası kerpiç yapılarının mimari özelliklerinin incelenmesi ile arkeolojik araştırmalara katkı sağlamak ikincil olarak hedeflenmiştir.

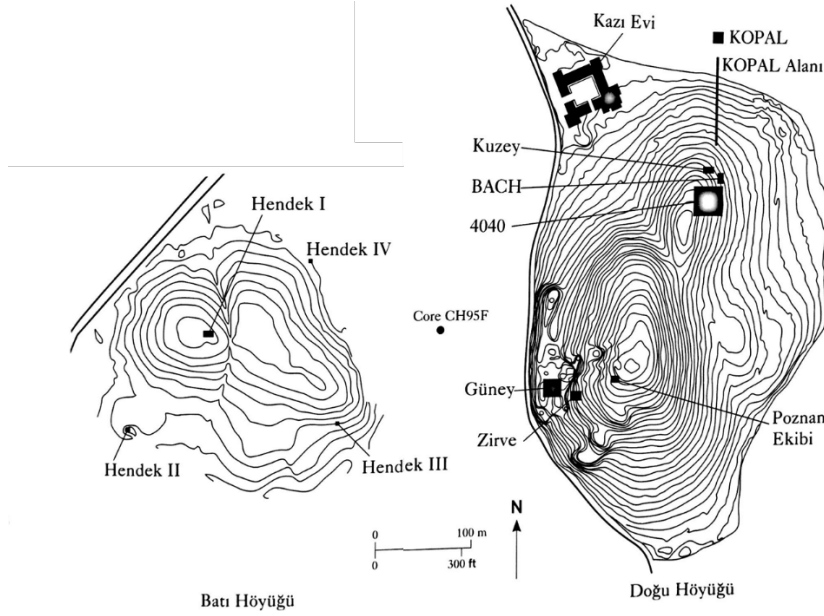
2.ÇATALHÖYÜK EVLERİ

Konya'nın Çumra ilçesine 11 km uzaklıkta yer alan Çatalhöyük yerleşmesi doğu ve batı olmak üzere iki höyükten meydana gelmektedir (Şekil 1). İlk olarak İngiliz Arkeolog Mellaart tarafından 1958 yılında keşfi yapılan ve 1961 yılında kazılarına başlanan bu kent prototipi sadece Anadolu için değil tüm dünya için önemli arkeolojik veriler sunmaktadır.

² Çatalhöyük Village Ethno-Archaeology Project, 1995-1996, 1999-2000

³ Matthews, 1998; Matthews, Hastorf and Ergenekon, 2000.

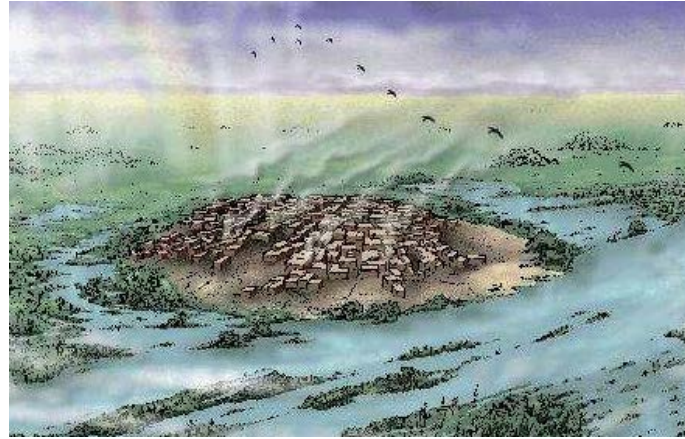
⁴ Steele, 2007; Boivin, 2000; Adams, 2005.

Şekil 1. Çatalhöyük Doğu ve Batı Höyükleri (Hodder, 2019)

Çatalhöyük'ün tarihi MÖ 5000-9000lere uzanmaktadır. James Mellaart'ın (1967) ifadesine göre bu şehir temel yaşam sorunlarını aşmış, 5-6 bin nüfusa sahip bir şehirdir (Berk, 2014: 93). Fakat son yapılan kazıların sonucuna göre bu rakam 3000 ile 8000 arasındadır (Hodder, 2019). Toplayıcılıktan yerleşik ve birlikte yaşama geçişinin bir örneği olması ve yerleşimin asırlar boyu devam etmesi, hikâye barındıran sanat eserlerinin korunmuşluk durumu ile Çatalhöyük Neolitik Kenti önemli bir örnektir (Çatalhöyük Neolitik Kenti Yönetim Planı, 2013: 8).

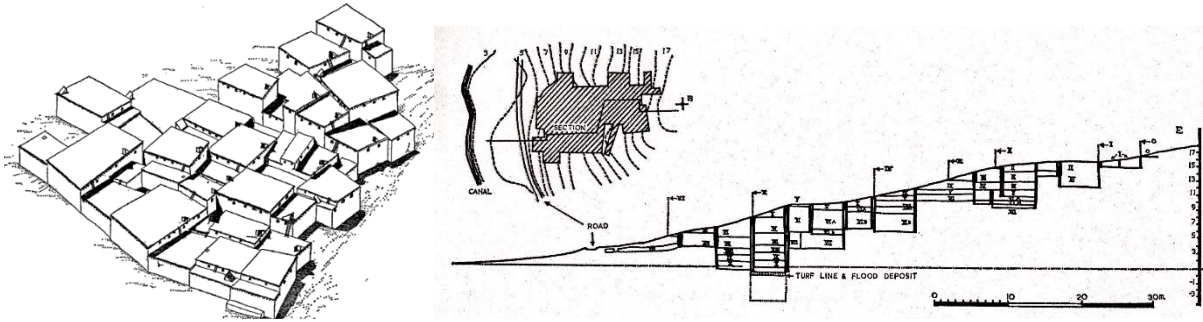
Çarşamba nehrinin yakınında, Eski Konya Gölü'nün kuruması ile oluşan alüvyon toprakların üzerine kurulan Çatalhöyük'ün etrafı bataklık ile çevrilidir. Yılın bazı zamanlarında, Toroslardaki karların erimesiyle özellikle kış ve ilkbaharda bu yerleşimin sularla çevrelediği düşünülmektedir (Rosen ve Roberts, 2005: 49-50) (Şekil 2). Burada oluşan alüvyal toprak tarımı elverişli kılmıştır. Halk ihtiyaçlarını tarım ve avcılık yaparak karşılamıştır. Yapılan tahıl tarımı elde edilen ürünlerin saklanması için koşturmuş ve Çatalhöyük'te yer alan evlerde bir saklama mekânı olan kiler/ambar görülmüştür. Rosen ve Roberts'a (2005:49) göre Çatalhöyük'e ilk yerleşen halkın burayı seçmesindeki ana etken havzanın sağladığı bitki ve hayvan çeşitliliği, yer şekilleri ve su kaynağına olan yakınlık olarak değerlendirilmiş, alandaki ilk yerleşimin ise, alüvyon çökeltilerinin nemli zemininden oluşan küçük bir yükselti üzerine kurulduğu düşünülmüştür.

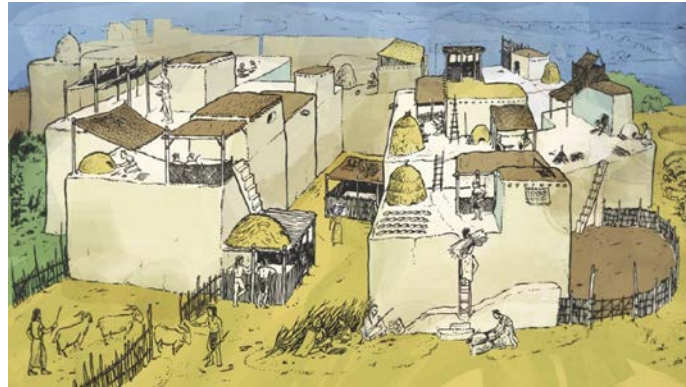
Şekil 2. Çatalhöyük'ün mevsimsel gerçekleşen su taşkınlarını gösteren bir rekonstrüksiyonu (Swogger, 2000)

Çatalhöyük kenti bitişik planlı dikdörtgenimsi yapıların, bal peteği şeklinde bir araya gelmesiyle oluşan her seksen yılda bir üzerine yenisi yapılarak yükselen evlerden oluşmaktaydı. Bu evlerin arasında yer alan boşlukları Mellaart (1967) avlu olarak tanımlasa da kullanım olmadığı ve burada çöp izlerine rastlanmasından ötürü Hodder (2019) açık mekân olarak tanımlamayı uygun görmüştür. Bu açık mekanların, terk edilen evlerin çöplerle doldurulması ile elde edildiği de kazılarda ortaya çıkan yiyecek ve kemik kalıntılarında anlaşılmıştır (Hamilton, 2000: 283).

Evler, ölçek ve düzen açısından birbirine yakınlık gösterip; kare, kareye yakın dikdörtgen, dikdörtgen formlar kullanılmış, uyum ilkesi gözeterek bir araya getirilmiştir (Toprak, 2020:11). Dışa kapalı bir sistemden oluşan kent sağır kerpiç duvarlardan ve farklı teras kotlarından meydana gelmekte idi (Şekil 3). Sokakların olmadığı kente evlere girişler çatıdan gerçeklerşirken uygun hava şartlarında günlük yaşam faaliyetlerinin bu teraslarda geçmekte olduğu tahmin edilmektedir (Şekil 4). Hemen hemen hiç doğru açının kullanılmadığı evler organik gelişim gösteren plan şemaya sahiptir.

Şekil 3. Katmannın şematik rekonstrüksiyonu ve kazı alanının kesiti (Mellaart, 1967: 62 ve 50)

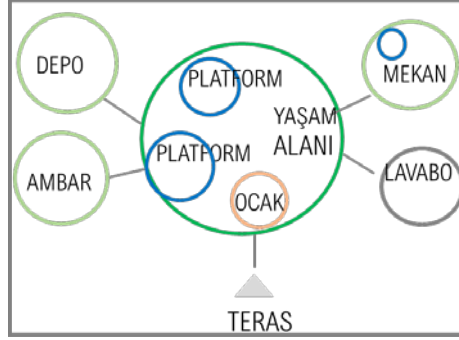

Şekil 4. Çatıların önemini gösteren Çatalhöyük canlandırımı. (İllüstrasyon: John Swogger) [Url-1]

Çatalhöyük'te bulunan yapıların benzer büyüklükte olması arkeologlarca toplumsal hiyerarşinin olmadığı eşitlik ilkesinin gözetildiği bir kent olarak yorumlanmıştır. Mellaart (1967) tarafından tapınak (shrine) olduğu iddia edilen birimler büyüklüğü biraz fazla olan odalar ve bir duvarında yer alan boynuzlu boğa ya da koç başının yer aldığı mekanlardı. Fakat Hodder'a (2010) göre binalar arasında "tapınaklar" ve "evler" şeklinde bir ayrım yoktur. Çünkü burada kamusal mekanlara diğer bir deyişle halkın toplanabileceği törensel merkezlere, üretim için kullanılan özel alanlara ve mezarlıklara ilişkin örneklerle karşılaşmamıştır. Bu noktada görece nüfusu yoğun sayılan bir yerleşmede toplumsal ve ekonomik faaliyetlerin büyük ölçüde ev ortamında yapıldığı düşüncesi çıkarılmaktadır (Hodder, 2019: 98). Burada ev ikamet etmenin yanında üretimin yapıldığı, ölülerin defnedildiği, kült objeler ile tapınma mekanının tanımlandığı çok işlevli bir yapıya sahiptir.

2.1. Mekân Kurgusu

Çatalhöyük'te evler bir ana oda ile bir veya iki ambar odasını kapsayan bazen de anaodaya bağlı yan odalardan oluşan dikdörtgen odalardan oluşmaktadır (Şekil 5). Depo, ambar ve lavabo olarak tanımlanan yan mekanların, ana mekânın tek cephesinde yer almasının yanında iki taraflı konumlandığı da olmuştur.

Şekil 5. İki yönden yan mekanlara sahip bir Çatalhöyük evinin mekânsal organizasyon şeması

Evler bitişik olarak inşa edilseler de her birinin ayrı duvarı bulunmaktadır (Nauman, 1985: 15). Yalnız erken tabakalara inildikçe duvarların ortak kullanıldığı ve dokuzuncu tabakadan itibaren ayrıldığı tespit edilmiştir (Matthews'ten aktaran Duru, 2005: 86). Evlere giriş damlara açılmış deliklerden el merdivenleri ile sağlanmakta idi. Merdiven açıklığının altına yerleştirilen yuvarlak ya da dikdörtgen formlu ocak pişirme ve ısınma eylemlerine imkân vermekteydi. Ocaklar genellikle evlerin güney duvarlarının önüne yerleştirilmiştir. Ocağın konumlandığı mutfak alanı içinde yer aldığı yaşam alanının üçte birine tekabül etmektedir.

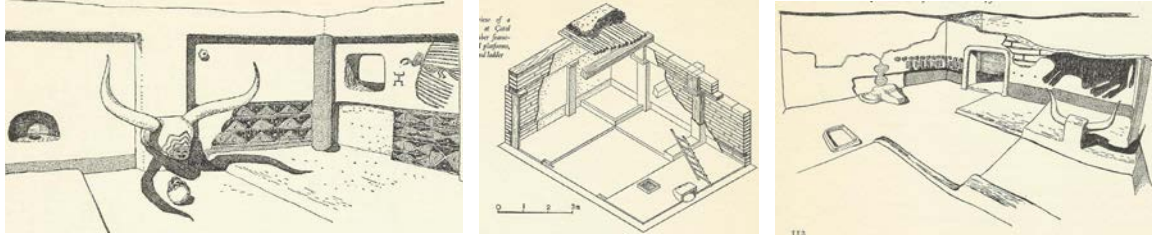
Anaodanın kurgusunun şekillenmesinde günlük yaşam faaliyetleri ile kült inançların etkisi büyük olmuştur (Nauman, 1985: 15). Evler fonksiyonel olarak üç işleve hizmet etmektedir: uyuma ve oturma bölümü, ocak ve merdiven bölümü, depolama ve saklama bölümü (Şekil 6). Bu fonksiyonlar arasında kirli ve temiz mekân ayrımı da gözlenmektedir. Merdiven alanı ve ocak çevresi kirli alanı temsil ederken oturma ve yatma mekânı olan platformlar temiz mekânı işaret etmektedir. Söz konusu kirli ve temiz mekanları birbirinden ayıran bir çıkıntı ya da platform kenarı bulunmaktadır. (Hodder, 2019: 119)

Şekil 6. Karakteristik bir Çatalhöyük evinin yerleşim ve alan kullanımı gösteren canlandırımı. (İllüstrasyon: Kathryn Killackey) [Url-2]

Evlerde anaodadan yan mekâna ya da ambara geçiş çapı 60-70 cm aralığında değişen delikler ile sağlanmakta olup eğililerek geçmeye imkân tanımaktadır. İç duvarlarda sıva üstüne yapılmış beyaz badananın üzerinde duvar resimleri bulunmaktadır. Bu duvar resimleri kırmızı, siyah ve kısmen sarı renklerin kullanıldığı gündelik yaşamdan ve kült inançlardan kareler sunan av sahnelerinin, ölü gömme adetlerinin yer aldığı kompozisyonlardır.

Daha sonraki dönemlerde kuş motifleri, Mellaart ifadesiyle kilim deseni olarak tanımlanan geometrik formlara da yer verilmiştir. Bu duvar resimleri çoğunlukla gömütlerin bulunduğu platformların çevresinde yer almaktadır. Çatalhöyük evlerinde evlerin altına ölülerin gömülmesi mezar kültürünü oluşturmaktadır. Ev sahiplerine ya da yakınlarına ait olduğu düşünülen gömütlerin üstünde yer alan ve yüksekliği 10 ile 40 cm arası değişen platformlar oturma ve yatma eylemlerinin gerçekleştiği tanımlanmış alanlardı (Şekil 7, Şekil 8).

Şekil 7. Mellaart'ın (1967) iç mekân çizimleri

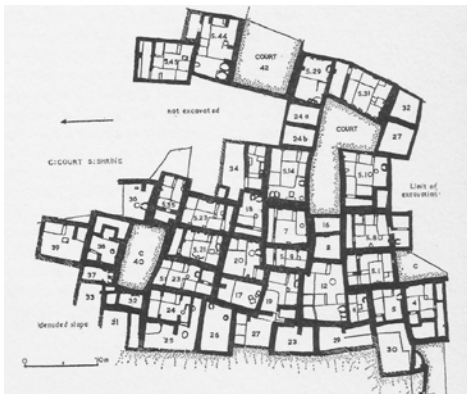

Şekil 8. Mellaart'ın iç mekân çizimlerine göre yapılmış 3d rekonstrüksiyon (Lercari, 2017: 10-17)

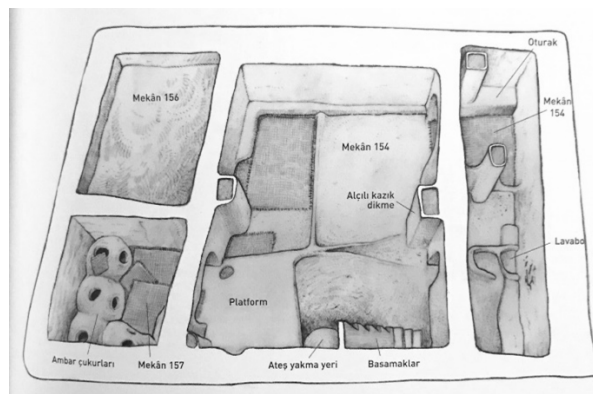
2.2. Plan tipleri

Çatalhöyük evlerinin temel prensibi bir ana mekâna yan birim veya birimlerin eklenmesi ile gerçekleşmektedir. Fakat bu yan birimler yaşamadan ziyade depo amaçlıdır. Yaşam alanı tek ünitenin farklı kotlar ile birimlere ayrılmasından meydana gelmektedir. Yapılan kazı araştırmaların sonucunda evlerin benzer tipolojilerde inşa edildiği gözlemlenmiştir (Şekil 9, Şekil 10).

Bitişik konumlanan bu evlerde, anaodaların duvarları önüne yerleştirilmiş badanalı tahta dikmeler ile mekân iki ya da üç tarafta bölünmüştür ancak bu dikmeler taşıyıcı olmaktan ziyade iç mekân düzeni ve duvar süslemeleri ile ilişkili olduğu tahmin edilmektedir (Nauman, 1985: 368)

Şekil 9. Tabaka Planı (Mellaart, 1967: 59) tasviri (Hodder, 2019: 111)

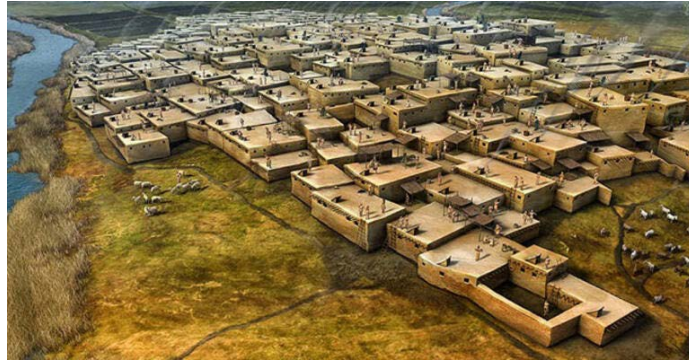
Şekil 10. Bir Çatalhöyük evinin günlük yaşantısının mekansal

2.3.Malzeme ve Yapım Tekniği ile Cephe Karakteristiği

Çatalhöyük evleri güneşte kurutulmuş saman ve çamur karışımı, elle yuvarlanarak elde edilen dörtgen formlu kerpiçlerden meydana gelip hiç taş kullanılmadan yapılmışlardır. Ayrıca yapılarda eleman olarak kamış, ahşap dikme ve sıva da kullanılmıştır (Mellaart, 1967), (Şekil 11). Buradan anlaşıldığı üzere bir bataklık kenarında yer alan yerleşmede kamışı ve çamuru temin etmek zor olmamıştır. Duvarlar kerpiç tuğlalardan elde edilirken alt katmanlarda kerpiç tuğlaların 1 metreyi aştığı gözlemlenmiştir. Duvar kalınlığı ortalama 0,4 m iken orijinal uzunluğu 2,5-3 m civarındadır (Hodder, 2019: 115). Bu duvarlar genellikle yıkılan evlerin duvarlarının üzerine inşa edilmiştir. Kerpiç malzemenin yoğun kullanımı yerleşimde duvarların birbirine olan basıncını tetiklemiş ve çökmeler meydana gelmiştir. Bunun önüne geçmek için ise bölgede bulunan ardıç ve meşelerden elde edilen kalaslar ile yapıyı güçlendiren iskelet kurulmuştur (Hodder, 2019: 116).

Çatalhöyük evlerinin duvarları arasında ahşap dikmeler bulunmaktaydı ve bu dikmeler üzerine yerleştirilen ahşap kirişler yardımıyla tavanı taşımaktaydı. Bu yapıların çatı örtüsü toprak dam olup, tavan örtüsü, kamışın üzerine kil esaslı boya ile kaplanmıştır (Berk, 2014: 94). Evlerin güney duvarına konuşlanan ocağın hemen yakınında yer alan merdiven ile teras üzerinden eve girilmekteydi. Evdeki tek ışıklık da giriş-çıkışı ve ateş dumanının çıkmasını sağlayan bu açıklıktı. Evlerde pencere açıklığına ise rastlanmamıştır.

Fiziksel biçim açısından bakıldığında Çatalhöyük yerleşiminde tekrar, ritim ve harmoninin malzemelerin doğal sonucu olarak spontane bir şekilde var olduğu söylenmektedir (Toprak, 2020: 22).

Şekil 11. Çatalhöyük temsili çizim. [Url-3]

3.ÇUMRA OVALIK YERLEŞİMİNDE KIRSAL KONUTLAR

Çumra tarihin ilk çağlarından beri birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Paleolitik döneme kadar inen yüzey yerleşmeleri, neolitik dönem yerleşmeleri ve Hitit yerleşmelerinin varlığı bilinmektedir. Bu uygarlıkları sırasıyla Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı devletleri izlemiştir (Karpuz, 2000, s.46). Buradan anlaşıldığı üzere tarih boyunca Çumra'da yaşam hep var olmuştur.

Çumra kırsalında yer alan köylerin büyük çoğunluğu ova üzerine kurulmuş olup toplu yerleşim özelliği göstermektedir. Bölgedeki zengin alüvyal topraklar sayesinde geçim kaynağının temelini tarım faaliyetleri oluşturmaktadır. Bu da yerleşmenin yapılaşmasında etkili olan önemli bir faktördür.

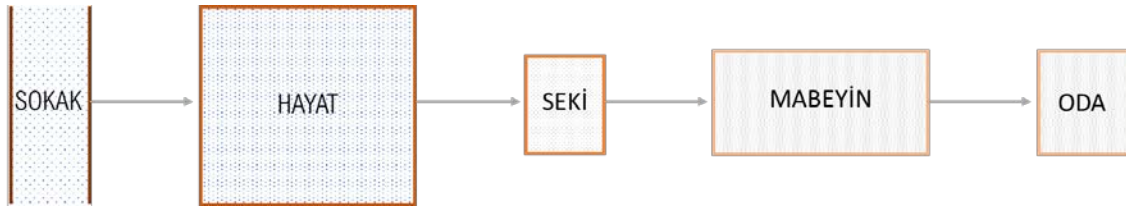
Tunçdilek'e göre Türkiye kırsalında ekonomik uğraşın temelini ekmek elde etmek için tahıl türlerinin üretimi oluşturmaktadır. Tahıl tarımının yapıldığı köy yerleşmelerinde ise evler basit formlara sahip, tek katlı, iki veya üç bölümden oluşmaktadır.

Bu evlere samanlık ve ambar gibi eklentiler de yapılmıştır (Tunçdilek, 1984: 32). Çumra köylerinde yer alan evler de yukarıda bahsedilen ova yerleşimi özelliklerine sahiptir. Bununla beraber tarımsal üretimin yanında küçükbaş hayvancılığın da yapılmasından ötürü konut birimlerinde ağıllar da yer almaktadır.

3.1.Mekân Kurgusu

Geleneksel konut biriminde aile arası ilişki ve statü farkı, mekanın sosyal ve özel kullanım alanı olarak tanımlanmasında etkili olmuştur. Yaşam alanı ve servis birimleri arasındaki organizasyon ile şekillenen geleneksel konut özel, yarı özel ve kamusal mekanların hiyerarşik ilişkisinden meydana gelmektedir (Asatekin, 2005: 399). Bu noktada Türk evinin planimetrik kurgusundaki, açık ve kapalı mekanlar arasındaki akış, açık mekandan (avludan), yarı açık mekana (hayat, eyvan, sofa, seki) ve oradan kapalı mekana (oda) doğrudur. Açıktan kapalıya dolaylı ve kademeli olarak yapılan geçiş ile doğa yavaş yavaş içeri alınmaktadır (Güney, 2003:98).

Çumra evlerinde, karasal iklim şartlarından kaynaklı olarak kışları soğuk yazların sıcak geçmektedir. Bundan ötürü yöre insanı yaşadığı konutu doğaya göre şekillendirmiştir. Doğaya yukarıda ifade edilen şekliyle kademeli olarak içeri alınmıştır. Bu noktada mahremiyet faktörü de göz önünde tutulmuş sokaktan yarı kamusal alan olan avluya oradan yarı açık mekan olan sundurmalı sekiye oradan kapalı mekan olan günlük yaşamın şekillendiği mabeine oradan da en mahrem alan olan odaya ulaşılmaktadır (Şekil 12).

Şekil 12. Çumra kırsal konutunda mekanlar arası geçiş ilişkisini gösteren bir şema

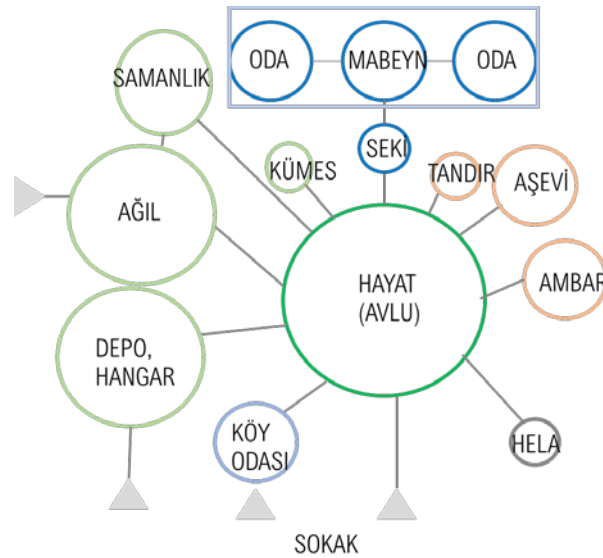
Çumra kırsalında yer alan konutların mekan kurgusu merkezi mekan birimine yan birimlerin eklenmesi ile gerçekleşmektedir. Ova yerleşimi olması ve tarımsal faaliyetlerin gerçekleşmesinden ötürü her ev yaşama alanı olan konut birimiyle, mutfağıyla/aşeviyle, tandırıyla, kümesiyle, ambarıyla, samanlığıyla, deposuyla, bazen görülmekte olan misafir eviyle (köy odası), ağılıyla küçük birer üretim mekanizmasını temsil etmektedir (Şekil 13).

Şekil 13. Çumra yakınında yer alan bir ova konutu, (Çınar, 1990).

Yörede hayat adı verilen avlu dışı kapalı olup merkezde yer alarak bütün mekanlara erişim sağlamaktadır. Hayata girilen dış kapının genelde tam karşısında yer alan konut ile onun yakınında konuşlanan mutfak görevi gören aşevi ve onunla ilişkili olarak depolama işlevine sahip bir ambar ve dışarıda yer alan bir tandır bulunmaktadır. Avlunun genelde en uzak köşesinde hela yer almaktadır. Hayattan ve dışarıdan girişlere sahip olmak üzere hangar, ağıl ve samanlık mekan organizasyonuna katılmaktadır. Ayrıca bazı örneklerde avlunun sokak cephesinde konumlanan ve sokağa açılan ev sahibine ait bir köy odası bulunmaktadır (Şekil 14). Varlıklı ailelerin sahip olduğu bu köy odalarının Karpuz'a göre (2000: 47) Selçuklulardan kalma sembolik birer yapı olabilme ihtimali vardır. Köy odalarının işlevi yolcuların barınmasının yanında eğlence, düğün, bayramlaşma, asker uğurlama gibi etkinliklerin gerçekleşmesine de imkan tanımaktadır (Karpuz, 2002: 227). Köy odaları zeminde ahır bulunan üst katta ise bir mabeyin ve odadan oluşan şemaya sahiptir. Bu noktada köy odalarının da küçük ölçekli bir ev olduğunu söyleyebiliriz.

Hayattan kot farkıyla ve üst örtüsüyle ayrılan sekiden ulaşılan mabeyin genelde iki odaya açılmaktadır. Mabeyin oturulan, yemek yenilen ortak kullanıma sahip bir orta mekandır bir nevi sofanın öncülüdür. Odalar ise yüklük-gusülhane, ocak ve sedirlere sahip tipik bir Türk odasının çok yönlü fonksiyonlarına sahiptir.

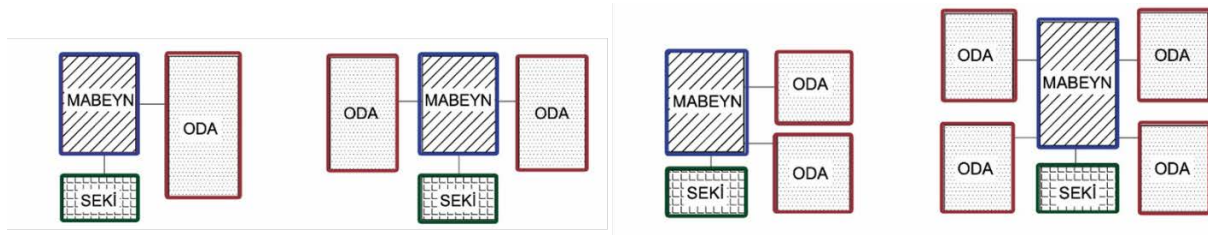

Şekil 14. Çumra ve Konya Ovası kırsal konutunun mekânsal organizasyon şeması

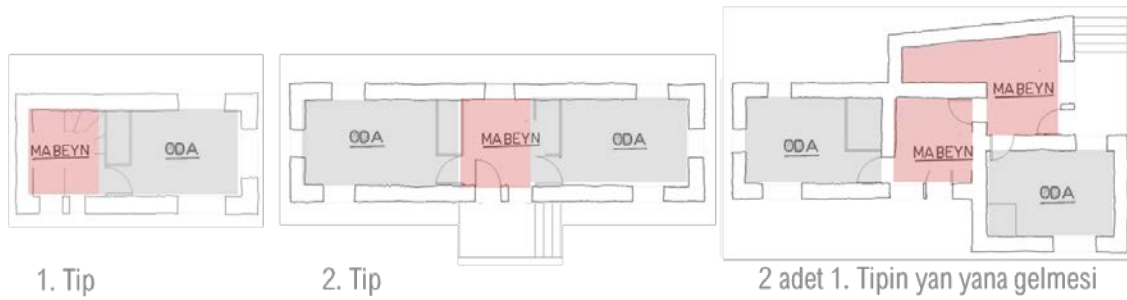
3.2. Plan Tipleri

Orta Anadolu bölgesi Konya ovasında yer alan konutlar merkezi mekandan odalara açılan bir planimetrik kurgu izlemektedir. Bu orta mekan yörede mabeyin ismiyle tanımlanmaktadır. Arapça'da ara anlamına gelen «mabeyin», yörede odaların arasında konumlanan merkezi mekanı temsil etmesinden ötürü bu ismi almış olabilmektedir. İç sofanın yöresel tezahürü olan mabeyin yöredeki evlerin plan tiplerinin sınıflandırılmasında önemli bir mekânsal girdiyi oluşturmaktadır. Odaların hepsinin mabeyne açılması tipolojiyi belirlemektedir. Mabeyne eklenen oda durumuna göre plan denemesi yapan Aydın ve Çınar (2009: 38), bir odalı mabeynli, iki odalı mabeynli, üç odalı mabeynli ve dört odalı mabeynli olmak üzere dört tip tespit etmiştir (Şekil 15).

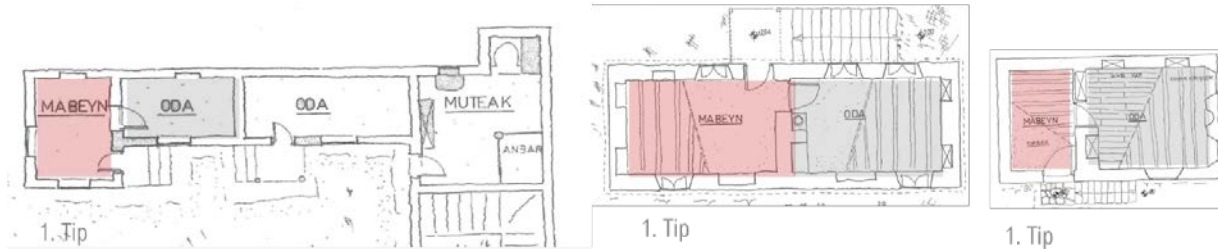
Çumra’da yer alan geleneksel evlere ait yaşama birimi olan ana konutların ve köy odalarının bu tipolojik sınıflandırmaya uygun oldukları söylenebilmektedir. İncelenen örneklerde 1.ve 2. tipe rastlanmıştır (Şekil 16, Şekil 17).

Şekil 15. Konya ovasında görülen geleneksel plan tipleri Aydın ve Çınar’dan (2009: 39) alınan şema yeniden yazar tarafından çizilmiştir.

Şekil 16. Çumra Küçükköy Evleri, 2017. (Yazara ait)

Şekil 17. Çumra Adakale (soldan ilk iki) ve Büyükaşlama Köyleri evleri (Karpuz, 2000)

3.3.Malzeme ve Yapım Tekniği ile Cephe Karakteristiği

Kır yapı malzemeleri en yakındaki doğal çevreden seçilmekte olup bunun arka planında ulaşım, taşıma kolaylığı, ekonomi, yapı ustasının elindeki araçlarla işlenebilirliği ve malzemenin eklenebilirliği yatmaktadır (Aran, 2000). Çumra kırsalında ise çevreden en kolay temin edilebilecek malzeme toprak ve saman olduğundan ötürü yapılarda kerpiç tuğla tekniği görülmektedir. İki ana bir kuzudan oluşan kerpiç tuğlalar ile örülen yığma duvarlar yapının ana taşıyıcısını oluşturmaktadır.

Taş malzeme yapıların temelinde kullanılmış olup ahşap ise seki sundurmalarının dikmelerinde ve üst örtüyü taşıyan aşıklarda, taban tahtası, sedir, yüklük ve doğramalarda kullanılmıştır. Çatı örtüsü düz toprak damlı olup yöredeki kavaklardan elde edilen aşıklar üzerinde yer alan hasır ya da kamışlar ve onların üzerine serilen -karılmış çamur halindeki topraktan (Karpuz, 2000:47)- meydana gelmektedir. Üst örtüde aşık ve sıkıştırılmış toprağın arasındaki bağlantıyı sağlayan aynı zamanda saçak görevi de üstlenen kamışlar bölgedeki sazlık alanlardan temin edilmiştir.

Bölgedeki yapıların çoğu tek katlı olup son yüzyıla ait örneklerin bazıları iki katlı olabilmektedir. İki katlı örneklerde mabeyin iç sofaya dönüşerek cephede çıkma yapmaktadır. Konutların genelde giriş ve arka cephelerine pencere açılmakta kısa olan yan cepheler ise bazı örneklerde sağır bırakılmaktadır. Cephede dikkat çeken kütleli hareket ise sekinin taşma yapmasıdır. Kerpiç malzemenin plastik etkisinden söz edebilirken yapım tekniğinden ve iklimsel şartlardan ötürü pencere açıklıkları küçük tutulmuştur (Şekil 18).

Şekil 18. Çumra kırsalından konutlar

4.TARİHSEL KATMANLAR ARASI KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

Anadolu farklı kültürlere farklı dönemlerde ev sahipliği yapmıştır. Bölge coğrafi konumu dolayısıyla doğu ile batıyı birbirine bağlayan bir köprü görevi üstlenmiştir. Bundan ötürü pek çok medeniyetin bu coğrafyadan geçerek iz bıraktığını söyleyebiliriz.

Günümüze ulaşan Anadolu yerel mimarlığının oluşum sürecine de bu bağlam çerçevesinden bakıldığında pek çok farklı görüşlerin yer aldığını söylemek mümkündür. Anadolu yerel mimarisinin Orta Asya çadır kültürünün izlerini taşıdığını bildiren görüşün⁵ yanında Anadolu'nun Türkleşmeden önceki yerel kültürlerinden izler taşıdığını ve Anadolu Türk mimarlığının tekil ve doğrusal bir gelişim gösteremeyeceği görüşüdür⁶.

Arel'e (1982) göre Anadolu köy evlerinin ilk çağlardan beri süregelen bir mimari çevre modeline sahip olmasının nedeni bu çevrelerde benzer yaşama biçimlerinin ve ekonomik şartların çok az değişkenliğe uğramış olması bundan ötürü de kendinden önceki kültürden devralınan evin gereksinimlerine karşılık verebilmesinde saklı oluşudur.

Kuban (1995) ise Türk evinin kökeninin basite indirildiğini düşünerek Bin yıllık Anadolu Türk tarihindeki gelişimin göz ardı edildiğini savunmaktadır. Türk evinin Anadolu'da var olan yerleşik yaşamdan etkilenerek, iklimsel veriye uygun, kendi kültürüyle yoğrularak şekillendiğini düşünür. Çatalhöyük gibi Neolitik dönem yerleşimleri yapım tekniği olarak Orta Anadolu düz damlı kerpiç evlere benzerlik gösterirken, Hitit hılanisi ile bu ev tipinin sürekliliğinin devam ettiğini söylemektedir.

Mellaart (1967: 60) ise Çatalhöyük evlerinde tespit ettiği toprak yükseltilerin uyuma, oturma ve çalışma işlevleri ile benzerlik gösteren Türk evlerindeki sofa/divanların prototipi olduğu düşüncesindedir.

Tüm bu görüşler, Çatalhöyük evleri ile Çumra kırsal konutları arasındaki ilişkiyi sorgulama düşüncesinin teorik arka planını oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışmada kullanılan karşılaştırma yöntemi yukarıda her iki yerleşim için ayrı ayrı ele alınan mekansal kurgu, plan tipi, malzeme ve cephe karakteri gibi parametrelerin alt başlıklar altında bu bölümde ele alınarak yapılması ile gerçekleştirilmiştir (Tablo 1).

⁵ Küçükerman (1973, 1995), Eruzun (1989)

⁶ Erdim (1980), Nauman (1985), Kuban (1995), Tanyeli (1996), Kavas (2012), Erarslan, (2013, 2014, 2015 A, 2015 B).

İlk olarak yerleşim özellikleri karşılaştırılmıştır. Her iki yerleşim birbirinden biçimsel anlamda farklılık gösterse de organik ve toplu yerleşim özelliği üst başlık olarak ortak nokta kabul edilebilir. Konutların kütleli biçimlenmesi dikdörtgen prizma formunda olsa da konutların birbiriyle ilişkisi farklıdır. Çumra kırsalında hayat adı verilen avlu etrafında parçacıl kütlelerden oluşan bir konfigürasyon vardır.

Plan tipi için üst ortak nokta merkezi mekana yan birimlerin eklenmesidir. Ancak Çatalhöyükte yaşam alanı ve depo/depolar bu kurguyu sağlarken, Çumra kırsal konutunda mabeyne açılan oda/odalar sağlamaktadır. Mekânsal kurguda konutlara ulaşım şeması dikkate alındığında Çatalhöyük'te farklı kotlardaki teraslar üzerinden geçilerek evin terasına ulaşılır ve oradan eve diğer bir deyişle yaşam alanına girilirken, diğerinde sokak-avlu-seki-mabeyn kurgusu ulaşım şemasını oluşturmaktadır. İç mekan organizasyonunda temelde farklılık görülse de kirli ve temiz mekan ayrımı Çatalhöyük'te olduğu gibi kırsal konutlarda da vardır. Türk evindeki seki altı ve seki üstü kavramı kirli ve temiz mekanı birbirinden ayırmak için kullanılırdı. Çalışmada incelenen örneklerde sekiye rastlanmasa da yüklük ve kapı alanı ile oturma mekanı iç organizasyonda birbirinden ayrılmıştır. Mellaart'ın benzerlik kurduğu platform-sedir ilişkisi de bir diğer ortak nokta olarak görülebilir. Her iki mekanda da kerpiç malzemenin esnekliğinden ötürü duvarlarda yer yer nişler yer almaktadır. Ocağa atfedilen kutsiyet ise her iki kültürde de vardır. Ancak bu unsur Orta Asya çadır kültüründe yer alan ocağın kutsal kabul edilmesinde de görülmektedir. Bunun yanında Çatalhöyük ve çevresinde yer alan kırsal yerleşimler arasında mutfak kültürünü araştıran çalışmalarında Aksoy ve Çetin (2018: 136-137) her iki kültürde de görülen çömlek kullanımı ve biçimlerinin, balçıktan elde edilen fırınların, saklama amaçlı yapılan sabit depolama elemanlarının benzerliğe sahip olduğunu tespit etmiştir.

Her iki örnek içinde en büyük ortak nokta aynı coğrafyada aynı materyallerin temininden kaynaklanan kerpiç malzeme ve yığma yapım tekniğidir. Üst örtü kullanımının da aynı teknikte olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak kerpiç malzemenin sunduğu minimum açıklık ve coğrafyanın sert kışları, cephe karakterine yansımış Çatalhöyükte tamamen kapalı kütleler görülürken Çumra örneğinde de kütlelerin kapı ve pencere açıklıkları son dönem örnekler hariç minimum düzeyde tutulmuştur.

Tablo 1. Çatalhöyük konutları ile Çumra kırsal konutlarının karşılaştırması

	Çatalhöyük Konutları	Çumra Kırsal Konutları
Yerleşim Özellikleri	Bal peteği yerleşim düzeni, toplu yerleşim, Ova üzerinde yamaç oluşturarak teraslanma,	Organik dağılım gösteren yerleşim düzeni, ovada yer alan toplu yerleşim,
Kütleli Biçimlenme	Dikdörtgen prizma, farklı kotlarda yer alan konutların birlikteliği ile oluşan ritmik hareket	Dikdörtgen prizma, farklı boyutlarda kütlelerin avlu etrafındaki dizilimi ile oluşan içe kapalı biçimlenme
Plan tipi	Merkezi birim olan yaşam alanı ve onun açıldığı tahıl depoları ve tekil mekanlardan oluşmaktadır.	Konut içi merkezi mekan olan mabeyn ve ona açılan odalardan (1, 2, 3 ve 4 odalı) oluşmaktadır.
Mekânsal Kurgu	Farklı kotlarda yer alan komşu teraslar – Evin terası – Merdiven- Ana yaşam alanı - Depolar	Sokak- Hayat (Avlu) – Seki- Mabeyn- Odalar
İç Mekan Organizasyonu	Yaşam alanı içinde temiz ve kirli mekan ayrımı, Platformlar (temiz), Ocağın ve Merdiven Alanı (Kirli) Ocağın kutsal kabul edilmektedir, Duvarlarda nişler, asılı kült objeler ve duvar resimleri bulunmaktadır. Platformların altında ise gömütler yer almaktadır.	Bazı odalarda görülen seki altı seki üstü ayrımı ile temiz ve kirli mekan ayrımı, Yüklük, gusülhane ve sedirlerden oluşan iç mekan organizasyonunda ocağın kutsal kabul edilmektedir. Duvarlarda yer yer nişler açılmıştır.
Malzeme ve Yapım Tekniği	Kerpiç malzeme kullanımı (taşıyıcı duvarlar), Ahşap (Kerpiç duvarları destekleyen dikmeler, üst örtüyü taşıyan aşıklar), kamışlar, sıkıştırılmış toprak	Kerpiç malzeme kullanımı (taşıyıcı duvarlar), Ahşap (dikmeler, üst örtüyü taşıyan aşıklar, doğrama ve donatılar), kamışlar, sıkıştırılmış toprak
Cephe Karakteri	Tamamen kapalı kütleler, farklı kotlarda yer alan teraslar	Küçük pencereler ve kapı açıklıkları, Sekinin kütlede taşıma yapması

5. SONUÇ YERİNE

Tüm bu görüşler ışığında Çatalhöyük ile günümüz Çumra kırsalı arasında tam anlamıyla bir tarihsel süreklilikten söz etmek zor olsa da bu coğrafyada yaşamış her uygarlığın bir öncekinden devraldığı mimari yapım kültürü değişerek ve şekillenerek devam etmiştir.

Çatalhöyük'teki ana birime eklenen yan birimlerin oda fonksiyonuna dönüşmesi 1 numaralı diğer ifadesiyle bir odalı mabeyinli plan tipine olan yakınlığı ile değerlendirilebilmektedir. Malzeme kullanımındaki benzerlik aynı topoğrafyada var olageldiklerinden düşünülse de göz ardı edilmemesi gereken bir noktadır. Cephelerdeki sundurmalı sekilerin arkaiki Hitit evleri olabileceği yukarıda bahsi geçen araştırmacılar tarafından da sık sık dile getirilmiştir.

Anadolu'nun çok yönlü kültürel birikimi günümüze ulaşan geleneksel yöntemlerle inşa edilmiş kırsal mimarlık ürünlerine de yansımıştır. Çok katmanlı Anadolu kırsalına Çatalhöyük mirasını taşıyan Çumra özelinden bakıldığında, binlerce yıllık yapı geleneğinin farklı kültürlerden de beslenerek gelişmesiyle biçimlenen ve günümüzde artık unutulmuş kerpiç yapım tekniği ile inşa edilmiş kırsal konutların bu geleneğin son temsilcisi olduğu söylenebilir.

Son olarak Anadolu kırsal konutunun tarihsel gelişiminin salt bir kökene dayandırılması ile bu coğrafyada yaşamış uygarlıkların bıraktığı mirası yok saymanın birtakım problemleri de beraberinde getireceği varsayılarak Anadolu kırsal konut mimarisinin çok yönlü gelişimi ve etkileşimi üzerine düşünce çerçevesini kurgulamanın daha sağlıklı olacağı görüşüne varılmıştır.

KAYNAKLAR

Adams, R.L., Ethnoarchaeology in Indonesia Illuminating the Ancient Past at Çatalhöyük? *American Antiquity*, 70(1), 181-188, 2005.

Aksoy, M. & Çetin, K. Çatalhöyük Mutfak Yapıları ve Araç-Gereçlerinin 21. Yüzyıl Mutfak Kültürüne Yansımaları, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(1), 125-141, 2018.

Aran, K., *Barınaktan Öte: Anadolu Kır Yapıları*, TEPE Mimarlık Kültürü Merkezi, Ankara, 2000.

Arel, A., *Osmanlı Konut Geleneğinde Tarihsel Sorunlar*, Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, İzmir, 1982.

Asatekin, G., Understanding Tradational Residential Architecture in Anatolia, *The Journal of Architecture*, 10(4), 2005.

Aydın D., Çınar K., An Analysis of Cultural and Geographical Lasting Characteristics Through the Use of Local Materials in Anatolia: Dwellings in the Konya Plain, Turkey, *Global Built Environment Review (GBER)*, International Centre for Development and Environmental Studies, Cilt 7 (1), s. 31-49, 2009.

Berk, F. M., Neolitik Devrim, İlk Şehirleşme ve Çatalhöyük, Şehir Yazıları II, *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 17(68), 2014.

Boivin, N., Life Rhythms and Floor Sequences: Excavating Time in Rural Rajasthan and Neolithic Qatalhoyuk, *World Archaeology*, 31(3), 367-388, 2000.

Çatalhöyük Neolitik Kenti Yönetim Planı, 2013.

Çınar, K., 1990, *Konya Ovası Kırsal Yerleşmelerinde Planlamaya İlişkin Bir Yöntem Araştırması*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Duru, G., 2005, *Yakındoğu Neolitiğinde Orta Anadolu Bölgesi Neolitik Dönem Mimarlığının Yeri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Erarslan, A., Kırsal Mimaride Tarihsel Sürekliliğin Bir Yorumu Olarak Kahta Bölgesi “L-Hilani” Yapıları, *Mimarlık*, 370, 66-72, 2013.
- Erarslan, A., Hitit ve Boğazkale “İç Sofalı” Evleri Üzerine Bir Karşılaştırma, *Yapı*, 392, 126-131, 2014.
- Erarslan, A., Continuity of Architectural Traditions in the Megaroid Buildings of Rural Anatolia: The Case of Highlands of Phrygia, *ITU Journal of the Faculty Architecture*, 12(3), s. 227-247, 2015.
- Erarslan, A., Anadolu’da Kırsal Mimari. Erçek Gölü Havzası Konut Kültürü ve Tarihsel Anadolu Konutu İlişkisi, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, 150, 139-154, 2015 .
- Erarslan, A., 2 Odalı Dış Sofalı Türk Evi'nin Anadolu Kökeni Üzerine. Frigya Vadisi'nden Bir Kesit, *Yapı*, 407, 90-96, 2015.
- Erdim, M., 1980, *Anadolu’da Geleneksel Konut Birimi – Art Zamanlı ve Eş Zamanlı İlişkilerin İrdelenmesi ve Fırat Havzası Konutlarında Plan Tipolojilerinin Çözümlemesi Üzerine Bir Yöntem Araştırması*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, İzmir.
- Güney, D., *Mimarlık ve Gerçeklikleri ve Mimarlıkta Zamanın Kavranışı*, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2003.
- Hamilton, N., Bones, Stones, Paint and Clay-Writing History from the Finds of Çatalhöyük, *I. Uluslararası Çatalhöyük’ten Günümüze Çumra Kongresi Bildiriler Kitabı*, 15-16 Eylül 2000, Çumra: Özgü Ciltevi, s.281-289, 2000.
- Hodder, I., *Religion in the Emergence of Civilization Çatalhöyük as a Case Study*, Cambridge University Press, New York, 2010.
- Hodder, I., *Çatalhöyük Leoparın Öyküsü* (4.baskı), YKY, İstanbul, 2019.
- Karpuz, H., Çumra Halk Mimarisi, *I. Uluslararası Çatalhöyük’ten Günümüze Çumra Kongresi Bildiriler Kitabı*, 15-16 Eylül 2000, Çumra: Özgü Ciltevi, s.45-70, 2000.
- Karpuz, H., Konya’da Halk Mimarisi, *Erdem*, 13(38), s.223-257, 2002.
- Kavas, K.R., Türk Konut Mimarisinde Tarihsel Süreklilikler: Orta Asya ve Anadolu, *Belleten*, LXXVI (276), 503-538, 2012.
- Kuban, D., *Türk Hayatlı Evi*, Ziraat Bankası, İstanbul, 1995.
- Küçükerman, Ö., *Anadolu’daki Geleneksel Türk Evinde Mekan Organizasyonu Açısından Odalar*, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul, 1973.
- Küçükerman, Ö., *Anadolu Mirasında Türk Evleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1995.
- Lercari, N., 3D Visualization and Reflexive Archaeology: A Virtual Reconstruction of Çatalhöyük History Houses, *Digital Applications in Archaeology and Cultural Heritage*, 6, 10–17, 2017.
- Matthews, W., Report on sampling strategies, microstratigraphy and micromorphology of depositional sequences, and associated ethnoarchaeology at Çatalhöyük, 1998, *Çatalhöyük 1998 Archive Report*. http://www.catalhoyuk.com/archive_reports/1998/ar98_06.html
- Matthews W., Hastorf C. & Ergenekon, B., Ethnoarchaeology: Studies in Local Villages Aimed at Understanding Aspects of the Neolithic Site, Hodder, I. ed. *Towards Reflexive Method in Archaeology: The Example at Çatalhöyük*, British Institute at Ankara, McDonald Institute for Archaeological Research, 177-188, 2000.
- Mellaart, J., *Çatal Höyük: a Neolithic town in Anatolia*, Thames and Hudson, London, 1967.

Naumann, R., Eski Anadolu Mimarlığı, 2. Baskı, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1985.

Rosen, A.M. & Roberts N., The nature of Çatalhöyük, people and their changing environment on the Konya Plain, Hodder, I. ed., *Excavations at Çatalhöyük 1996-2000*, McDonald Institute for Archaeological Research/British Institute of Archaeology at Ankara Monograph, 41-55, 2005.

Sey Y., Önal, Ö., Giriş, *Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme*, Ed. Yıldız Sey, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996.

Sözen, M., Eruzun, C., *Anadolu'da Ev ve İnsan*, Emlak Bankası, İstanbul, 1992.

Steele, L.D., The Neolithic Settlement at Çatalhöyük and Pueblo Ethnoarchaeology, *British School at Athens Studies*, 15, 37-46, 2007.

Swogger, J.G., Postcards from the Past: New Archaeological Illustrations at Çatalhöyük, *I. Uluslararası Çatalhöyük'ten Günümüze Çumra Kongresi Bildiriler Kitabı*, 15-16 Eylül 2000, Çumra: Özgü Ciltevi, 291-304, 2000.

Tanyeli, U., Erken Türk Döneminde Yerleşme Düzeni ve Barınma Pratikleri 12-13. Yy, *Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme*, ed. Yıldız Sey, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996.

Toprak, G.K., Anadolu'da Neolitik Dönem'de Mimarlığın Temel İlkeleri Üzerine Bir Araştırma, *Mimarlık ve Yaşam*, 5(1), 1-25, 2020.

Tunçdilek, N., Türkiye Köylerinin Yapısal Özelliklerine Toplu Bir Bakış, *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 1(1), 23-40, 1984.

Url-1: http://www.catalhoyuk.com/sites/default/files/media/content/Catalhoyuk_exterior.jpg

Url-2: <http://www.catalhoyuk.com/sites/default/files/media/content/housecutaway.jpg>

Url-3: <https://i2.cnnturk.com/i/cnnturk/75/800x400/542003cff493b811cc5e98aa>